

NEJKRÁŠNĚJŠÍ AŽ KODLIVĚ BREBERKA

Ášter½, 26 Áerven 2018

PoslednĚch padesĚt let byli brouci vĚzanĚ na jalovec ve stĚdnĚ EvropĚ, velmi vzĚcnĚ a ohroĚenĚ. S Ětlumem pa toti¼ pĚtmĚji o svĚj pĚtmĚirozenĚ biotop, kterĚ tvořily ke jalovcĚ na pastvinĚch. Brouci se vĚjak dokĚzali pĚtmĚ okrasnĚ dĚeviny, kterĚ dnes zdobĚ-tĚmĚ ka¼dou zahradu, a společnĚ s jejich sazenicemi putujĚ v kamionech se v celĚ EvropĚ a zpĚsobujĚ usychĚnĚ okrasnĚch cypĚtmĚi, jalovcĚ a pĚtmĚdevĚm tĚjĚ. To je i pĚtmĚ-pad ĚžnejkrĚjšnĚjĚ-hoĚ novĚho ĚjkĚdce, krasce *Lamprodilla festiva*.

ĚJalovec dĚve bĚnĚ rosti v ĚdkĚch pastevnĚch lesĚch a na extenzivnĚch pastvinĚch. JenĚ ty z naĚ-krajiny zmizely a s nimi i jalovec. A z broukĚ, kterĚ se jeho dĚvem ĚivĚ, se ve stĚdnĚ EvropĚ staly vymĚrajĚ-cĚ-vzĚcnosti, Ěe ĚtmĚ-kĚ entomolog z BiologickĚho centra AV ĚER LukĚ ĚĚek.

AĚkoli z pĚtmĚ-rody jalovec prakticky vymizel, v zahradĚch a parcĚch se jako okrasnĚ dĚeviny stĚje ĚastĚji zaĚaly vysazovat rĚznĚ druhy jalovcĚ a takĚ blĚzce pĚtmĚ-buznĚ zeravy, jim¼ se ĚastĚji ĚtmĚ-kĚ tĚje. BroukĚm chvĚli trvalo, neĚ nabĚdnutĚ potravu vĚjimli. U nĚs se jako prvnĚ v exotickĚch jalovcĚch objevil drobnĚ hnĚdĚ tesař *Poecilium glabratum*. ĚPĚ stoletĚ byl u nĚs povaĚovĚn za vymĚelĚ druh, dokud nebyl jeho pĚvodnĚ-vĚskyt prokĚzĚn na jedinĚ lokalitĚ v BĚch Karpatech. Po roce 2000 byl pak z niĚeho nic nalezen na nĚkolika mĚstech jiĚnĚ Moravy v okrasnĚch dĚevinĚch, Ěe ĚtmĚ-kĚ OndĚj KonviĚka z ĚeskĚ společnosti entomologickĚ. Tesař *Semanotus ruscicus* byl donĚjvna v naĚich konĚinĚch pouze raritou. Dnes se zabydluje i v Ěesku.

PĚtmĚ-mo v Praze se objevili dalĚ-dva brouci, pĚvodnĚ vĚzanĚ na jalovce. JednĚm je tesař *Semanotus ruscicus*, kterĚ byl nejblĚ-Ě zaznamenĚn v nĚkolika rezervacĚch na Slovensku, kde je pĚtmĚ-snĚ chrĚnĚn. A pak je to krasce *Lamprodilla festiva*. Tento krĚšnĚ brouk byl ve stĚdnĚ EvropĚ donĚjvna znĚm jako rarita z NĚmecka a MaĚarska.

ĚV poslednĚch asi dvaceti letech se ale tito vzĚcnĚ brouci ĚtmĚ- stĚdnĚ i zĚpadnĚ Evropou. PomĚhĚ jim vĚsadba exotickĚch zeravĚ, a hlavnĚ mezinĚrodnĚ obchod s jejich sazenicemi, Ěe ĚtmĚ-kĚ LukĚ ĚĚek. ĚĚĚst u nĚs prodĚvanĚch tĚltĚlie, kde jsou tito brouci hojnĚ. Kdy¼ do stromkĚ urĚenĚch na export nakladou vĚĚka, kamiony jejich potomstvo rozvezou po EvropĚ, Ěe vysvĚtluje LukĚ ĚĚek.

TĚje napadenĚ ĚjkĚdcem *Lamprodilla festiva*.

Kolem roku 2000 se tesař *Semanotus ruscicus* objevil ve VelkĚ BritĚnii, kde nikdy ne¼il. Krasce *Lamprodilla festiva* zase nedĚjno naĚili ve VĚdne a BudapeĚti. ĚĚa dostal se i do ruskĚho SoĚi. BĚhem pĚtmĚ-prav na zimnĚ-olympiĚdu v roce 2014 tam toti¼ bylo vysazeno obrovskĚ mnoĚstvĚ okrasnĚch dĚevin. Brzy po olympiĚdĚ byl tento brouk nalezen poprvĚ, dnes u¼ je v SoĚi bĚnĚ, Ěe dodĚvĚ OndĚj KonviĚka.

NejkrĚjšnĚjĚ- ĚjkĚdce

ZatĚmco zmĚnĚnĚ tesař *Semanotus ruscicus* Ěerou hlavnĚ odumĚrajĚ-cĚ a oslabenĚ stromy, a tak by jejich ĚtmĚnĚ nemĚlo pĚtmĚdstavovat problĚm, krasci napadajĚ i zdravĚ stromy. PodobnĚ jako krasce lipovĚ dokĚ¼e zpĚsobit Ěhyn zdravĚ lĚpy, jeho blĚ-zkĚ pĚtmĚ-buznĚ krasce *Lamprodilla festiva* dokĚ¼e zahubit i zdravĚ zeravy, jalovce a cypĚtmĚi. NapadĚ hlavnĚ oslunĚnĚ stromy. TĚm pak rezavĚ-jehliĚ a usychajĚ.

Zda je vinĚkem skuteĚnĚ krasce, se poznĚ podle ovĚlnĚch otvorĚ, jim¼ se dospĚlĚ brouci vykousĚvajĚ ven ze dĚeva. TypickĚ ovĚlnĚ otvory zpĚsobenĚ ĚjkĚdcem, kterĚ se jimĚ vykousĚvajĚ ven ze dĚeva.

ĚNa ĚzemĚ ĚeskĚ republiky pĚtmĚdstavuje krasce *Lamprodilla festiva* novĚ druh ĚjkĚdce. Je to ale asi nejhezĚ- ĚjkĚdce, jakĚ u nĚs

Á½ije,â€œ uzavř-rĀ; LukĀ;Ā; ĀĀĀ-Ā½ek s tĀ-m, Ā½e pĀ™Ā-bĀ›h tohoto brouka mĀ-Ā½e poslouĀ½it jako pĀ™Ā-klad dokazujĀ-cĀ-, Ā½e i umĀ›lĀ© biotopy ve mĀ›stech se mohou stĀ;t ĀtoĀ•iĀ;tĀ›m ohroĀ½enĀ½ch druhĀ.

Na titulnĀ-m obrĀ;zku krasec *Lamprodilla festiva*.

PĀ™ipravila: Daniela ProchĀ;zkovĀ;Ā;, BiologickĀ© centrum AV
ĀĀER ve spoluprĀ;ci s AlicĀ- HorĀ;Ā•kovou, Odbor mediĀ;lnĀ- komunikace KancelĀ;Ā™e AV ĀĀER